

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

20. De Schismaticis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

Correptione fraternā integrum librum conscripfit: vt hanc sententiam contra communem opinionem Theologorum, & iuris Canonici doctorum defenderet.

Ego tamen in hac controuersia, sententiā Inquisitorum omninō tenendam existimo: non eadem tamen, qua Simancas, ratione permotus. Quamuis enim ipse non disitear, Christum fuisse de omni peccato locutum; arbitror tamē correptionem fraternā tunc solū locum habere, cū peccatum alicuius, apud Superiores magistratus denunciatur, ob emendationem delinquentis; nō autem, quando defertur ad Iudices, vt peccata, quæ publicam punitionem promerentur, iustis, ac debitis poenis vindicentur. Tunc enim quamuis, qui deliquit, respuerit, & ad meliorem vitæ frugem redierit, nihilominus crimen eius est Iudici denunciandū, vt in eum animaduertatur, & qui rem publicam offendit delinquendo, publica poena afficiatur. Nam, vt docet Abbas in c. nouit. de iudicijs, cuius sententiā Summistæ sequuntur in verbis: Denunciatio, aut verbo, Inquisitio, Denunciatio est duplex, vna iudicialis, altera Euangelica: hæc est ad emendationem fratris, qui deliquit: illa est ad publicam vindictam criminis, quod est peccatum. In Euangelica seruari debet ordo Euangelicus præscriptus à Domino, quem ordinem lex charitatis requirit, & postulat: Secus verò est in denunciatione iudiciali, qua vtuntur Inquisitores. Obijcies inde concludi; hæretici delictū occultum, non esse ad Iudices deferendum, sed publicum: quia occultus hæreticus Rempublicā minime lædit, sed publicus. Certè hoc argumēto quidam Theologi sunt adducti ad asserendū, occultam crimina prius esse priuatim corripienda, quàm apud Iudices denuncianda: at verò è contrario Inquisitores aiunt, occultum crimen, ac scelus (quale crimen est hæresis, & alia his similia in causa Fidei) eo ipso, quod vno sciente committitur, totam Rempublicam offendere, sicut etiā cætera crimina, quæ ius ciuile publica appellat, nimirum adulteriū, homicidium, periurium, incestus, rapus, iuste ad Iudices deferri queunt, quāuis vnus tantum ea noverit. Nō enim publica delicta appellantur ob id, quod publicum detrimentum afferat, sed quia huiusmodi criminosos possit quisque priuatus accusare, vt dignam poenam persoluant. Deinde obijcies: Quando vnus tantum alienum crimen cognitum habet, & id testibus probare non potest: quomodo de eo alium accusare debet, quod probare nequit? Respondeo, nihil hoc impedire: nam licet olim secundum ius ciuile commune accusator testes dare, ac probare crimea debebat: modò tamen aliud est vsu receptum. Nam delicta ad Iudices deferuntur, siue per accusationem, siue per denunciationem iudicialem, quæ parū ab accusatione distinguitur, eaque Fiscalis (quem vocant) administer scripto excipit. Quod si testes accusator, vel denunciator dederit, eos quoque in charta describit. Si verò nullos dederit, scribit tantum nomen accusatoris, vel denunciatoris, ac deinde Fiscalis crimen Iudicibus denunciat, & accusator, vel denunciator tanquam testis in iudicium vocatur, Fiscalis accusatoris, denunciatoris ius munere, & officio fungenti: & tunc accusator, vel denunciator, quia

tanquam testis rogatur, totam rei veritatem, quā nouit, profiteri debet. Porro, quando accusator, denunciatorue est testis omni exceptione maior; tunc Inquisitores non solum ius habent citandi eum, qui criminosus est: sed etiam capiendi, & in carcerem detrudendi, torquendi, & interrogandi, vt ipse suum crimen fateatur. De hac tamen controuersia in explanatione octauæ Decalogi præcepti, plenius disseremus.

Caput XX.

De Schismaticis.

Annotandum est de Schismaticis ius Canonicū multis in locis tractare. 2.4. q. 1. per plura capita. Et eadem causa q. 3. & in Decretalibus in sexto, & Clementinis tit. de schismat. S. Thomas agit. 2.2. q. 39. Antonin. p. 2. tit. 3. c. 11. Simanc. de Cathol. instit. tit. 58. Direct. inquisit. p. 3. q. 48. Summistæ in verbo, Schisma. Turcrem. in sum. de Ecclesia. lib. 4. p. 1. per quindecim capita.

Quæritur in primis, An schismatici sint hæretici? Respondeo ex communi Canonici iuris interpretum, & Summistarum sententia, hæreticū à schismatico differre, quod omnis hæreticus est schismaticus, non tamen è contrario. Quod probant, quia appellatione schismatis, diuisio significatur: Omnis autem hæreticus sese ab Ecclesia auertit, separat, & diuidit: & proinde schismaticus ab Ecclesia, quæ vna est, sese disungit: non tamen dogmata contra Ecclesiæ sensum confingit, aut docet, & propterea hæreticus non est, c. loquitur, c. alienus. 2.4. q. 1.

Secundò quæritur, Quomodo schisma ab hæresi differat? Respondeo, hæresim esse dogma Fidei contrariū, Schisma verò, esse crimē, quo quis ab vnitatem Ecclesiæ recedit: & proinde cum Fide hæresim pugnare, schisma non item, vnitatem tamen Ecclesiæ, luerari. B. Hieronymus, (vt refertur à Gratiano 2.4. q. 3. c. Inter hæresim. Inter hæresim, ait, & schisma hoc interesse arbitror: quod hæresis peruersum dogma habet, schisma, post Episcopalem discessionem ab Ecclesia pariter separatur. Et sanctus Augustinus lib. 20. contra Faustum, c. 3. & lib. contra Cresconium Grammat. cap. 7. Schisma, inquit, est, eadem opinantem, ac eodem ritu colentem, quo ceteri, solo congregationis delectari dissidio. Et alibi lib. quæstion. Euangelica, secundum Mattheum, q. 11. Inter hæreticos, ait, & malis Catholicos hoc interest, quod hæretici falsa credunt, illi autem vera credentes, non ita viuunt, vt credunt. Solet autem quæri, schismatici quid ab hæreticis distent? Et hoc inueniri, quod schismaticos non vna fides diuersa facit, sed communis disrupta societas. Hæc Augustinus.

Tertiò Quæritur, An schismaticus sit pars, vel membrū Ecclesiæ? Ratio quæstionis est, quia schismaticus hæreticus non est, nā fidem tenet, & seruat. Item baptismū habet, & per baptismum quis in Ecclesiā ingreditur. Item, licet schismaticus sit excōmunicationis sententia, & vinculo ligatus, non eo ipso, extra Ecclesiam est: nam excōmunicatio ab Ecclesia non segregat, sed à Sacramētis, precibus, & suffragijs cōmuniibus, & cōiuctu piorum, & fidelium. Respondeo, Patres perspicue tradere, extra Ecclesiam esse, schismaticos. Cyprianus, vt habetur 7. quæst. 1. cap. Scire debes, ita lo-

quirit: Scire debes Episcopum in Ecclesia esse, ut Ecclesiam in Episcopo: Et si quis in Episcopo non sit, in Ecclesia non esse. Idem colligitur ex eodem Cypriano, ut habetur in cap. Loquitur Dominus 24. q. 1. B. Augustinus lib. de fide, & symbolo. c. 10. Credimus, inquit, sanctam Ecclesiam, utique Catholicam. Nam & heretici, & schismatici congregationes suas etiam Ecclesias vocant. Sed heretici falsa de Deo sentiendo ipsam fidem violant: Schismatici autem distinctionibus iniquis à fraterna caritate distulim; quamvis ea credant, quae credimus: quapropter nec hereticus pertinet ad Ecclesiam Catholicam, quoniam diligit Deum: nec schismaticus, quoniam diligit proximum. Et B. Hieronymus scribit, ut legitur in c. Inter haereticos. 24. q. 3. Schisma à principio aliqua in parte potest intelligi diuersum ab heresi. Ceterum iam inueteratum, siue continuatum nullum schisma est, nisi sibi aliquam heresim confingat, ut rellè ab Ecclesia recessisse videatur. Hæc Patres. Et hoc videtur colligi ex ipsis exemplis, quæ in Scriptura legitur, schismatici enim sunt similes Chore, Dathan, & Abiron, qui se à Moyle duce Israelis, & ab Aaron summo Sacerdote diuiserunt, Num. 16. Sunt item similes decem tribubus Israelis, quæ contempto Rege Roboam, alterum sibi Regem Hieroboam delegerunt, 3. Reg. 12.

Breuius itaq; dicendum est: Si Ecclesiam accipiamus, ut est fidelium congregatio sub vno capite Christo Domino, atq; eius in terris Vicario Romano Pontifice viuentium, schismaticus, sicut & is, qui est hereticus, verè extra Ecclesiam est, quia quamvis dogma non sequatur fidei Ecclesia contrarium: at verò iure extra Ecclesiam esse dicitur, quia ab Ecclesiae vnitate, & communione recedit, cum Ecclesiae capiti, quod in terris est, cæteris membris sese coniungere renuat. Item, quatenus excommunicationis vinculo tenetur obstrictus, communibus Ecclesiae suffragiis, & bonis priuatur, à Sacramentis arcetur, & à confortio fidelium, & piorum hominum repellitur; & proinde extra Ecclesiam quoque est, ea ratione, quia is, qui est anathemate, siue excommunicatione affectus, extra Ecclesiam dicitur constitutus: hoc est sententia Ecclesiae à fidelium hominum cœtu segregatus.

Quartò Quæritur, An Romani Pontificis recusare præceptum, sit schismatis peccatum? Respondet Caietanus 2. 2. q. 30. art. 1. tripliciter posse contingere, ut quis Summi Pontificis præceptum recuset, & negligat. Primò, quia non pareat illi in ea re, quam fieri iubet, aut prohibet; ut si præcipiat arma deponere, alienum restituere, & quis id præstare renuat? qui propriè schismaticus nõ est, sed inobediens hominis crimen contrahit. Secundò, si quis Romano Pontifici non obtemperet, eò quod sibi sit eius persona inuenta, & odiosa: Schismaticus quoque propriè peccatum non perpetrat. Tertio, si recuset quis Pontifici subesse, & obedire tanquam Christi vices in terris gerenti: & hic est, & dicitur verè, & propriè schismaticus: quoniam à capite generali, quatenus caput est Ecclesiae, recedit. Idem est, si nolit sese cù Ecclesiae membris coniungere; quatenus Ecclesiae membra, & partes sunt. **QVÆRES**, an schismaticus cõsuetur, qui se à quolibet alio Episcopo, quatenus talis est, abstrahit? Resp. B. Cyprianum, ut legimus in c. Scire debes. 7. q. 1. & cap. Loquitur Dominus. 24. q. 3. Schismaticos appellare eos, qui sese à suis Episco-

pis segregant. Et profectò olim isti, schismatici appellari solebant, quia se à Catholicos Ecclesijs separabant. Nunc verò pressius, & strictius schismaticus accipitur, nimirum is, qui spõte, vel à Romano Pontifice, vel à Romana Ecclesia se diuidit, disjungit, & subtrahit. Deinde sciscitaberis, quo pacto schisma, quo se quis ab Ecclesia segregat, contingat citra vllum intellectus errorem? Respondeo ex S. Thomæ sententia. 2. 2. q. 39. art. 2. ad 3. & ex Caietani opinione id explicantes, eo loco, & in summa cap. Schismatis crimen, inde accidere, quòd fieri possit, ut quis Romani Pontificis, vel Ecclesiae imperium recuset, obtendens sui criminis rationem, & causam, videlicet dicens, Romanum Pontificem non esse legitime creatum, aut eum ob sua delicta, potestate, & autoritate Pontificia priuatum, atque spoliatum.

Quintò Quæritur, Quibus poenis sit schismaticus addictus, & ipso iure damnatus? Respondeo, eum esse excommunicatione affectum, cuius absoluto Romano Pontifici referuatur. Nam in Constitutione Pontificia, quæ in die Cœnæ Domini legitur, prima excommunicatio in hereticos, & schismaticos fertur, quæ habet à tempore Pij V. & Gregorij XIII. hæc verba: *Necnon schismaticos, & eos, qui in animarum suarum periculum, se à nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahere, seu quomodolibet recedere præsumunt.* Hæc ibi.

Animaduertendum est, tempore Caietani hæc excommunicationem ferri solitam esse, his verbis: *Excommunicamus, & anathematizamus illos omnes, qui in animarum suarum periculum, se à nostris, & Romani Pontificis pro tempore existentis obedientia pertinaciter subtrahere, seu quomodolibet recedere præsumunt: & qui per se, vel alium, seu alios, directè vel indirectè prædicta excoqui, vel procurare, aut in eisdem consilium, auxilium, vel fauorem prestare non verentur.* quibus verbis plures, quam nunc excommunicatio afficiebat. Sciendum quoque est (quod & Caietanus in Sum. in verbo, Excommunicatio. cap. 7. annotauit) Hanc excommunicationem non contrahere eos, qui Romani Pontificis imperium quomodolibet etiam per contemptum detrectant, & subterfugunt, sed eos tantum, qui ab ipso, tanquam Christi in terris Vicario, pertinaciter recedunt; quos paulò ante dixi, esse propriè schismaticos.

Sextò Quæritur, An olim ante huiusmodi Constitutionem Pontificiam schismaticus fuerit ipso cõmuni iure pœna excommunicationis obstrictus? Quidam existimant fuisse: quod probant ex c. 1. de schismaticis, & c. Nulli fas. dist. 19. Verum, ut rectè monuit Abbas in Rubrica, de schismaticis, nu. 2. nihil tale ex illis capitibus colligitur. Nã in c. Nulli fas, & alijs, quæ citari solent, solù habetur schismaticos esse excommunicatione expellèdos. Quare idem auctor censet, schismaticos ipso iure excommunicationem contrahere, eo quòd in c. Licet, de electione, decernitur: *Si Romanus Pontifex à duobus partibus Cardinalium consentientibus fuerit electus, & receptus, & aliquis ex tertia parte sibi nomì Pontificis assumptus, tam ipse, quam ij, qui eum admitterint, excommunicationi subiacent, & totius sacri Ordinis priuatione muldentur.* Hæc ibi. Verum nec ex hoc capite colligi alijs videtur, schismaticos absoluitè, & simpliciter, hoc est, in vniuersum, excommunicationem in-

currere,

carrere, sed solum eos Cardinales, qui post electum Pontificem communi duarum partium consensu, alium Pontificem receperunt: & eum, qui post predictam electionem, contra electum habet, ac gerit, perinde, ac si Romanus Pontifex esset. Et in *de ligatib. 23. q. 5.* solum statuitur, ut schismaticus excommunicetur, & dānetur. Vnde colligunt, nusquam ius Canonicum commune excommunicationem generaliter schismaticis irrogasse. Olim igitur, inquit, ante Constitutionem in *Cana Domini legi solitam, in schismaticis sententia excommunicationis ab homine ferebatur quidem, lata tamen à iure non erat.*

Veruntamen alijs videtur, olim iure communi excommunicationem esse in schismaticos constitutam: nam iure communi statutum fuit, ut schismatici deicarentur, ut constat ex *c. 1. & 2. de schismaticis, & cap. Ordinationes. 9. q. 1.* decernitur, ut ordinationes factæ à schismaticis Episcopis, pro irritis habeantur: hoc est, ut ordinati scienter à schismaticis, ab Ordinum officio, munere, functione, & vsu, ipso iure sint remoti, & exclusi. Quidquid sit, saltem olim schismatici excommunicari solebant.

Septimò Queritur, An schismatici in vniuersum sic vitandus à nobis, præsertim in Sacramentis recipiendis, & diuinis ministerijs exercendis. Respondeo, aut questionem intelligi de schismaticis euitandis, quatenus sunt vinculo excommunicationis obstricti: aut quatenus schismatici sunt, etià si nulla excommunicationis sententia ipso iure tenerentur. Si questio secundo modo intelligatur, tunc in vniuersum à consortio schismaticorum abstinere debemus, hoc est, ab eis Sacramenta suscipere iure non possumus. *c. Ordinationes 9. q. 1.* Si aut primo modo questio intelligatur, quamuis omnes schismatici sint ipso iure excommunicatione affecti, non tamen propterea sunt à nobis vitandi, ut excommunicati: quia ob Constitutionem in Concilio Constantensi, vel à Martino V. editam, vsu receptum est, ut duo tantum excommunicatorum genera deicere debeamus: eos nimirum, qui nominatim, vel expressim sunt denunciati, vel sunt notorii Clericorum percussores. Schismatici igitur, nisi nominatim denunciati sint, non sunt vitandi in communi conuictu civili.

Octauò Queritur, An schismaticus, eo ipso, quod talis est, sit irregularis: hoc perinde est, ac si quereretur, An schismaticus per poenitentiam, ab iurationem, & absolutionem criminis, fiat habilis ad Beneficia, Dignitates Ecclesiasticas, & Ordines: Crauetta in *consl. 293. nu. 10.* censet, sublato schismate per poenitentiam, & ab iurationem posse iure schismaticum eligi, ac si nunquam schismaticus fuerit. Cæterum cōtraria sententia est communi consensu iuris Canonici interpretu recepta, videlicet schismaticum etiam postquam ad Ecclesiam per veram poenitentiam redierit, esse irregularem, & ad Beneficia, & Ordines promoueri iure non posse ex *c. quia diligentia, de elect. & ex Hostiensis, Ioan. Andrea, Abbate, & Antonio ibidem, & ex c. Nos consuetudinem, dist. 12. c. e. Conuenientibus. 1. q. 7.* Quidam sentiunt, schismaticum occultè excommunicationem quidem contrahere, irregularitatem non item; quapropter, inquit, ab excommunicatione legitime absolutus, potest ad

Ordines Ecclesiasticos, Beneficia, & Dignitates promoueri. Si tamen schisma sit manifestum, vel euidencia facti, vel propria confessione in Iudicio, vel sententia Iudicis, cum sit crimen depositione dignum, & infamia notatum, inducit irregularitatem. Quare manifestus schismaticus incurrit in irregularitatem; tum quia schisma est crimen dignum depositione, tum etiam, quia infamia suam afficit auctorem. At verius existimo, schismaticum, eo ipso, quo schismaticus est, irregularitatem contrahere, quia extra Ecclesiam est. Ita Speculator in *tit. de dispensat. 9. Iuxta, versic. 14.* Raymundus in *Sum. verb. Schisma, vers. vlt.* Maiolus de *Irregular. lib. 5. c. 46. nu. 2.*

Nonò Queritur, An in schismaticis Episcopis, vel Clericis maneat Ecclesiastica potestas? Questio inde oritur, quia schismatici extra Ecclesiam sunt constituti, ergo nihil iuris, & potestatis habent. Item, non raro in iure Canonico legimus, schismaticos nihil potestatis spiritualis habere, *c. Nouatianus 7. q. 1. ex B. Cypriano dicitur: Quinec unitatem spiritus, nec communionis pacem obseruat, & se ab Ecclesie vinculo, atque Sacerdotum Collegio separat, nec Episcopi potestatem habere potest, nec honorem. Et c. Didicimus. 2. 4. q. 1. idem B. Cyprianus: Didicimus, inquit, omnes omnino hæreticos, & schismaticos nil habere potestatis, & iuris, & c. Alienationes. 12. q. 11. dicitur: Alienationes factas ab intrusis, & Ordinationes Clericorum sine communi consensu irritas esse. Respondet S. Thomas 2. 2. q. 39. art. 3. Schismaticos iurisdictione carere. Non possunt, inquit, absolueri, nec excommunicare, nec indulgentias concedere. Sic ille. Et ita nequeunt eadem ratione eligere, Beneficia conferre, leges, siue constitutiones dare, vel ponere. Vnde si quos absoluant, vel eligant, absolutio, siue electio rata, & firma non est, & proinde iterada: habere tamen, ait S. Thomas, potestatem sacramentalem; quare Episcopus schismaticus verè cōsecrat, & consecrat Eucharistiam, verè confirmat, verè ordinar, cum aliquos ad Ecclesiasticos Ordines eligit, ac mouet, ab eo verè ordinis characterem recipiunt: non tamen Ordinis vsu, & functionem, quoniam sunt ipso iure suspensi, si scienter ab schismatico Episcopo ordinentur. Pari, aut simili ratione, si Episcopus schismaticus altaria, vasa, aut templa, aut vestes consecret, ratum est, & firmum, quod facit: quia hæc sunt Ordinis, non iurisdictionis, quamuis Episcopo ex Ecclesie auctoritate conueniant. **SI QVAERAS,** utrum hæc poena, qua schismatici iurisdictione priuantur, locum habeat generatim in omnibus schismaticis. Quidam aiunt, hanc schismaticorum poenam, qua iurisdictione priuantur, locum habuisse ante Concilium Constantiense, in omnibus manifestis, & notorijs schismaticis non occultis modo verò post illud, solum locum habere in ijs, qui sunt expressim, & nominatim denunciati, aut manifesti percussores Clericorum. Alijs probabilius videtur, vniuersè schismaticos, quatenus tales sunt, iurisdictione Ecclesiastica priuatos esse: eo quod sunt extra Ecclesiam, quia ipsi se ab Ecclesia diuiserunt.*

Decimò Queritur, An Græci, Armeni, & cæteri Orientis similes Christiani, qui Romani Pontificis imperiū recusant, sint solum schismatici, an verò etiam hæretici? Quidam existimant, Græ-

cos non solum schismaticos, sed etiam hæreticos esse, quia aliquid contra Romanam Ecclesiam sensum profitentur, & credunt. Sentiunt enim Spiritum sanctum ex Patre solum, non etiam ex Filio procedere. Deinde, Romanum Pontificem non esse totius Ecclesiam generalem Pastorem, in universam Ecclesiam, ius, & potestatem habentem. Præterea, non esse purgatorium ignem, quo animæ soluta corporibus ante ingressum in cælum, à peccatorum reliquijs, & pœnis expiantur. Postremò, iustorum animas in cælum admissas, ante generalis iudicij diem, clarè Dei faciem non cernere. Alij verò opinantur, eos solum esse schismaticos, non hæreticos. Schismaticos quidem, quia à Romani Pontificis iurisdictione, & potestate se subtrahunt, hæreticos non item, quoniam in prædictis Fidei articulis potius nomine, quam re, à Romana Ecclesia sensu dissentiant. Inficiantur enim illi, Spiritum sanctum à Patre, Filioque procedere, rati Latinos sentire à Patre, & Filio procedere tanquam à duobus principijs. Item, Procedere à Filio, & ex Patre, cum tamen Latina doceat Ecclesia procedere à duobus personis tanquam ab vno principio, & spiratore: & procedere à Filio; quia Filius per generationem accipit à Patre, quicquid Pater habet præter relationem, & originem, qua tanquam Filius à Patre distinguitur: & proinde sicuti Filius ex Patre per æternam generationem habet, quòd sit Deus; sic etiam ex Patre accipit potestatem, & vim, qua Spiritum sanctum vnà cù Patre spirat, & producit. Et ideo ad hoc significandum Græci dicunt: Spiritum sanctum à Patre per Filium procedere ab omni æternitate.

Præterea eo etiam à Latinis Græci dissident, quod contendunt, Latinos malè fecisse, errasseque, eo quòd sine ipsis, & absque totius Catholicæ Ecclesie Concilio generali addiderint particulam, *Filioque*, in Symbolo, quod à Concilio generali secundo Constantinopolitano editum fuerat: & postea Concilium Ephesinum, & Chalcedonense veterant, ne illi Symbolo aliquid aliud adderetur. Et propterea oportebat (inquiunt) totam Catholicam Ecclesiam cõuocari eius particulæ Symbolo apponendæ gratia, cum res esset Fidei ad omnes generatim spectans.

Nec dissentitur omninò Romanum Pontificem Petri successorem in Ecclesia primatum à Christo Domino accepisse. Sed nihilominus profitentur totam Ecclesiam cum in generalem est Synodum coacta, maiorem potestatem habere in rebus Fidei, & cæteris, quæ ad generalem Ecclesie statum pertinent, definiendis: quæ fuit etiam sententia Gersonis, & Parisiensium Theologorum, nondum ab Ecclesia, tanquam hæretica generali decreto damnata.

Neque verò Græci Purgatorium ignem prorsus è medio tollunt, verè enim sacrificia, & preces offerunt Deo pro mortuis; non beatis certè, neque damnatis ad inferos, quod planè esset absurdum, & impium; ergo pro ijs, qui cum fide, & pietate hinc decesserunt, nondum tamen plenè pœnas peccatorum debitas persoluerunt. Solum id inficiari videntur, certum videlicet, & determinatum quandam locum expiandorum criminum, & certam ignis corporei pœnam.

Ad extremum, si fatentur Græci, iustorum animas iam in cælum receptas, clarè Dei faciem non videre, errat illi quidem, quemadmodum & alij qui ex veteribus Patres, qui id quoque tradiderunt: Sed error est is absque pertinacia, sum nequaquam sibi persuadeant contrarium Ecclesiam Catholicam profiteri. Quicquid autem sit de hisce Fidei articulis, in quibus multi Græci, & alij Orientales fortassis mala fide errant, & proinde hæretici sunt, Græcos tamen non hæreticos, sed schismaticos passim vocamus, quia morem loquendi pristinum retinemus. nã initio Græci per schisma sese à Romana Ecclesia sæpius diuiserunt, & processu temporis hæreses in Ecclesiam inuixerunt. Objicies, Græcos in Sacramentis à Latinis plurimum differre. Respondeo, hæreticum quiddam esse, qui aliter, quam Romana Ecclesia de Sacramentis sentit, & credit. *c. ad abolendam, de heresi.* Sed Græci de numero Sacramentorum idem planè, quod Romana Ecclesia, profitentur, & sentiunt: at verò dissident à Latinis, in ritibus, & cæremonijs conferendi, & recipiendi Sacramenta: neque eos ritus Ecclesia Latina damnauit, vt cõstat manifestè.

Vndecimò Queritur, in quam pœnã iuris incurrant, qui ad Ordines Ecclesiasticos, & Beneficia à schismaticis promouentur? Respondent quidam *ex c. 2. de schismaticis*, eos excommunicatione affici, & Beneficijs obtentis priuari, si scienter, & spontè ab eis Ordines, & Beneficia receperint, vbi dicitur, *Ordinationes ab heresiarchis factas, & ab ordinatis ab eis irritas esse censemus, alijcientes, vt qui dignitates Ecclesiasticas, seu beneficia per dictos schismaticos ceperint, careant imperpetuum.* Irritæ esse dicuntur ordinationes, non quod ijs, qui ordinantur characterè ordinis non recipiant, sed quod vltimò, & functionè Ordinis iure non habeant. Alij sentiunt schismaticos olim ipso iure excommunicatos non esse, sed excommunicandos, & eos item, qui ordinantur ab eis, non esse excommunicatos, sed suspensos ab vltimò, & functionè Ordinis: de quo dicam alibi.

Animaduertendum itidem est, hoc esse ius antiquum, iuxta quorundam sententiam: inquit enim, post Cõcilium Constantiense non omnes schismaticos deuitare debemus, nisi nominatim, vel expressim denunciatos, aut manifestos Clericorum percussores: ac propterea si quem alij schismatici, vel ad Ordines, vel ad Beneficia prouehant, is pœnas iuris prædictas non contrahit. Alijs probabilius videtur, generatim quotquot scienter ordinantur à schismaticis manifestis, esse ipso iure suspensos, ab vltimò, & functionè ordinis, de quo alibi dicam.

Duodecimò Queritur, An valeant, quæ publicè faciunt schismatici? De hac questione Abbas, Ioannes Andr. Innocentius, Hostiensis, & alij *in c. 1. de schismaticis*. Questio intelligitur de ijs, quæ schismaticus facit ratione publici officij, & muneris, quo fungitur. Innocentius respondet: *Si schismaticus Sacramenta ministrat, quæ characterem impertunt, & formam Ecclesie seruet, valere quidem Sacramenta, quæ conferunt, sed eò, qui recipit, eorū vltimò, & functionè priuari, quando ordines suscipit: si verò alia Sacramenta det, ea simpliciter valere. Quæ etiã ratione cætera, quæ ratione publici officij, & muneris publici præstat, rata sunt, & firma, quandoque; occultus est schismaticus, non tamen quòd est manifestus.*

manifestus. At verò alij dicunt hoc, quod Innocentius, & ceteri docuerunt, locū habuisse in schismaticis ante Concilium Constantiense post Constantiense Concilium, inquit, cum schismaticos non oporteat vitare, quamvis sint manifesti, consequens est, ut ea, quæ faciunt ratione publici muneris, & officij, valere censeantur, nisi fuerint nominatim, vel expressim denunciati, aut percussiores Clericorum notorij.

Caput XXI.

De Apostatis.

Primo Queritur, Quid significetur nomine Apostata? Respondeo, Apostata nomen esse Græcum, quo significatur is, qui recedit ab instituto vitæ prioris, quod tuendum publica, & solenni professione susceperat. Vnde Apostata Græcis idem est, qui Latinis Desertor, vel Transfuga: is nimirum, qui à principe, vel duce suo ad hostes transfugit, qui à Christianis ad Ethnicos, Iudæos, vel Saracenos se confert.

Secundo Queritur, Quotplex sit Apostata? Respondeo: cum Apostata sit instituti prioris suscepti desertor, consequi triplicem esse Apostatam, nimirum susceptæ religionis desertorem, & eum, qui à Clericorum statu recedit: & qui à susceptæ fidei, & religionis Catholicæ professione desecit. In præsentia tamen Apostata accipitur pro nefario, & impio Catholicæ fidei desertore.

Tertio Queritur, An Apostata sit idem, qui hæreticus? Dux sunt opiniones: Prima est, quorūdam asserentium, Apostatam non esse hæreticū, & proinde Apostasiam esse peccatum infidelitatis, seu impietatis, specie ab hæresi distinctum. Quod probant primò, quia hæretici, teste Augustino lib. de ciui. d. cap. 1. sub nomine Christiano doctrinæ resistunt Christianæ: sed Apostata, nomine Christiani non sunt. **Secundo**, quia docet S. Thomas 2. 2. q. 12. art. 1. ad 3. Apostasiam non esse speciem infidelitatis distinctam à cæteris, sed habere circumstantiam augmentem infidelitatis prauitatem. **Tertio**, quia hæreticus ex parte tantum desecit à Fide Catholica. Apostata verò Fidem ex toto deserit. Præterea, Apostata aliquando ad Paganismum, aut Saracensismum, aliquando ad Iudaismum transit, & tamen hæreticus, nec Iudæus, nec Saracenus, nec Paganus euadit. Sic videntur sentire Siluest. verb. Hæresis. 1. quest. 11. Turcremata in summa lib. 4. par. 2. c. 13. Canon lib. 12. de loci Theolog. cap. 9. ad 2. Simacas. de Cathol. institut. tit. 7. num. 5. Secunda opinio docet, Apostasiam non esse peccatum ab hæresi specie distinctum, sed esse duntaxat circumstantiam augmentem deformitatem, & turpitudinem criminis: nam ab hæretico solum distinguitur Apostata, quòd Apostata ex toto recedit à Fide Catholica, hæreticus ex parte: at maior, aut minor recessus à Fide, quam quis semel est professus, speciem non mutat. A Paganismo verò differt Apostasia, quòd Paganus contradicit Fidei, quam nullo modo ante susceperat: Apostata repugnat fidei, quam fuerat ante, re ipsa professus: Iudæus verò contradicit Fidei, quam in typis, vmbis, & figuris ante tenuerat. Ita docet Alphonsus Castrensis lib. 1. de

instita heret. punir. cap. 17. Caiet. 2. 2. q. 10. art. 15. q. 11. art. 1. & Bannes 2. 2. q. 12. artic. 1. Hæc opinio magis mihi probatur. nam S. Thomas 2. 2. q. 10. artic. 5. docuit tantum esse tres species Infidelitatis, Paganismum, Iudaismum, & Hæresim. Deinde, quia ibidem species infidelitatis distinguitur ex eo, quòd infidelis renititur, & contradicit Fidei: at tribus tantum modis ratione formæ, non materiæ potest quis reniti Fidei. Aut enim contradicit Fidei, quam ante re ipsa fuerat professus, & hic est hæreticus: aut repugnat Fidei, quā in typis, vmbis, & figuris receperat, & hic est Iudæus: aut obstitit, & reluctatur Fidei, quam ante nequaquam susceperat, & hic est Paganus. **Tertio**, quia Infidelitatis species nō distinguuntur ex hoc, quòd sint varij, & distincti contra Fidem errores: alioqui enim hæreticorum essent species diuersæ. Item, Paganus inter se specie differret, quoniam diuersi sunt eorum errores. **Quarto**, quia hæreticus, & Apostata non differunt, nisi quia hæreticus Fide quam ante susceperat, negat ex parte, & Apostata negat ex toto.

Ad argumenta verò primæ sententiæ facile respondetur. Nam hæreticus, & Apostata, nomine, & accidenti tantum differunt, nō specie, & hinc est, ut Apostatam, hæreticū nō vocemus, quia hic resistit Fidei ex parte, ille ex toto. Hinc etiam est, ut S. Thomas dixerit Apostasiam non esse Infidelitatis speciem distinctam à reliquis, quia reuera Apostata est idem, qui hæreticus. Pari ratione Apostata, quia ex toto Fidem deserit, dicitur fieri Paganus, Saracenus, vel Iudæus, cum Paganismum, Saracensismum, vel Iudaismum profiteatur: non quia non sit hæreticus: sed quia à Fide ex toto deficiens sit professione Paganus, Saracenus, vel Iudæus: at reuera non desinit esse hæreticus, quia resistit Fidei, quam fuerat antea re ipsa professus, quòd in Pagano, vel Iudæo locum non habet.

Quarto Queritur, Quot quibusq; modis possit quis esse Apostata? Respondeo, tribus. **Primo**, quando quis mente sola recedit à Fide Catholica: & hic iuris pœnas non contrahit: quia est peccatū internè tantum patratum. **Secundo**, quando quis externè verbis, & factis fidem Catholicam deserit: & hic potest esse penitus occultus, ita ut crimen eius nemo nouerit: vel manifestus, quia id plures alij compertum habent. Quomodo cumque autem crimen sit, siue occultum, siue manifestum, excommunicatione, iure ipso, auctorem suum afficit. **Tertio** modo potest quis esse Apostata solum exterior, qualis est, qui verbis, vel factis, non tamen animo desecit à Fide Catholica.

Quinto Queritur, An Apostata exterior, qui metu malorum, videlicet mortis, seruitutis, perpetui carceris, tormentorum, Fidem Catholicam abnegat absque vlllo in Fide mentis errore, pœnas mereatur Apostata? Respondeo, in foro exteriori eum Apostatam censeri, & proinde tanquā talem puniri: In foro tamen interiori, siue cōscientiæ, non esse propriè Apostatam, quia voluntate, & animo non recedit à Fide Catholica. **Quæres**, quòd igitur peccatū est hæc Apostasia? Resp. esse quidem peccatū lethale, quamuis metu mortis Fidem quis abneget: est enim